Pals, la sortida a Amèrica

Autor: Vicenç Pagès i Jordà
Data de publicació: 07-03-2012

Un article d'En Vicenç Pagès i Jordà, que extraiem del seu bloc, aborda i defensa amb clarividència i gosadia les recerques d'en Jordi Bilbeny

L'obscuritat que envolta el perfil històric de Cristòfol Colom ha propiciat l'aparició de multitud d'hipòtesis sobre la seva procedència. Segons alguns investigadors seria genovès; segons d'altres, gallec, mallorquí, castellà, portuguès, català... La presumpta catalanitat de Colom no és nova, però ha estat amb Jordi Bilbeny (Arenys de Mar, 1961) quan ha adquirit la versemblança que proporciona la investigació prolongada: Bilbeny ha publicat diversos llibres sobre el descobriment d'Amèrica i ha inspirat el documental L'apropiació del descobriment d'Amèrica: una conspiració d'Estat?, de David Grau. La seva última obra és, per ara, la voluminosa Cristòfor Colom, príncep de Catalunya (Editorial Proa), apareguda el 2006, cinc segles després de la mort de Colom.

El que resulta atractiu dels estudis de Bilbeny no és la catalanitat del descobridor, sinó el fet de presentar-la com la punta d'un iceberg descomunal. Així, també serien catalans Bartolomé de las Casas (Bartomeu de Cases), Américo Vespuccio (Aimeric Despuig), els Pinzones (Pinçons) i la tripulació en general. Però aquestes revelacions tampoc són tan rellevants com el perquè de la presència de tants catalans en els primers viatges a Amèrica. La resposta és que el viatge va ser organitzat i finançat per la Corona d'Aragó. Segons Bilbeny, Colom –de fet, Joan Colom i Bertran, de Barcelona, amb casa i nissaga conegudes— estava emparentat amb la casa reial catalana i havia participat activament a la guerra civil contra Joan II, pare de Ferran el Catòlic.

Afirmacions d'aquesta categoria requereixen alguna prova documental. Doncs bé, Jordi Bilbeny n'ha reunit unes quatre mil. Repassem-ne unes quantes: el protagonisme de cortesans i escrivans catalans en la documentació oficial, el fet que les despeses es comptessin amb una moneda catalana com els ducats, l'abundància de barretines i banderes catalanes en gravats de l'època, la devoció de Colom per la Verge de Montserrat, la presència de topònims d'origen català a les terres conquistades, la rebuda entusiasta de l'expedició a Barcelona...

La hipòtesi de Jordi Bilbeny inclou la substitució del municipi andalús de Palos de Moguer per l'empordanès de Pals com a port de partida de l'expedició. En aquest sentit, les proves que aporta són aclaparadores. Per començar, a la documentació històrica hi consta que la vila d'on van partir les naus estava fortificada. Doncs bé, ni Moguer ni Palos de la Frontera no han tingut mai port de mar, ni han estat fortificats, ni tan sols tenien la categoria de vila. En canvi els gravats de l'època que mostren la sortida de les naus mostren un poble que té una semblança innegable amb el perfil actual de Pals. Bilbeny contraposa de manera convincent la prosperitat del Pals de l'època, vila amb castell i palau comtal, residència de comtesses i princeses i port de gran activitat comercial, amb Palos i Moguer, llogarets rurals i amb prou feines desenvolupats al segle XV.

La substitució de la versió oficial per la hipòtesi de Jordi Bilbeny comportaria canvis notables en la percepció històrica de Catalunya i d'Espanya. Ja no podem resistir-nos més a utilitzar la paraula "conspiració", sobretot perquè la hipòtesi de Bilbeny dóna per fet l'existència de les dues. La primera conspiració seria la de la Corona de Castella, que segons aquest investigador hauria esborrat les traces de la veritat històrica i les hauria substituïdes per una versió impostada i imperfecta, ara desemmascarada a partir de la comparació amb documents de l'època impermeables a la censura. La segona conspiració seria la dels historiadors actuals, que es neguen a debatre les aportacions de Bilbeny i d'altres investigadors que segueixen la seva línia, tot i que respecten la metodologia acadèmica i han celebrat uns quants simposis sobre la descoberta catalana d'Amèrica.

Jordi Bilbeny és llicenciat en Filologia Catalana per la Universitat Autònoma de Barcelona. Autor de quatre llibres de poesia, escriu les lletres del grup de pop electrònic Relk. Actualment està enllestint un doctorat sobre la censura política en els llibres d'història d'Amèrica. Les seves investigacions, però, no es limiten a la descoberta catalana d'Amèrica. També ha publicat l'assaig L'Independentisme d'En Joan Salvat-Papasseit i un Diccionari Pornogràfic, en clau d'humor. Darrerament ha escrit articles que defensen la catalanitat de Miguel de Cervantes, que segons Jordi Bilbeny es deia Sirvent, tenia casa a Barcelona i llinatge a Xixona, i escrivia en català. Els últims fronts oberts d'aquest investigador són Hernán Cortés, Teresa de Jesús i Ignasi de Loiola, que segons investigacions provisionals podrien ser tan catalans com Sirvent.

Vicenç Pagès i Jordà

http://www.vicencpagesjorda.net/cat/genere/pals.html